

24 april 2022, Beloken Pasen, *groene kerkdienst*, Maranathakerk Den Haag

Genesis 1: 1-28 en Kolossenzen 1: 15-20

Mark van der Laan

In 2018 werd duidelijk dat de wolf definitief terug in Nederland is. Sindsdien is er onrust onder boeren en schapenhouders, omdat zij al gauw de gevolgen daarvan merkten. Op de website wolgeninnederland.nl lees dat gestreefd wordt naar een 'conflictarm samenleven met wolven.' Begrijp mij niet verkeerd, ik snap heel goed dat het voor boeren en hobbyisten verschrikkelijk is wanneer schapen of kippen worden doodgebeten door een wolf, maar de term 'conflictarm samenleven met wolven' zegt wel iets over hoe wij tegen natuur aankijken in dit land. Natuur is iets voor natuurgebieden; daar mag de natuur zijn gang gaan, maar daarbuiten moeten wij er bij voorkeur geen last van hebben. Tegelijkertijd moeten die natuurgebieden bij voorkeur wel open staan voor mensen, voor de broodnodige beweging en ontspanning. Daarmee zijn die natuurgebieden veelal ook aangeharkte natuur, met mooie wandelpaden door bossen en heidevelden.

In de tijd van de Bijbel was de natuur bepaald geen plek voor ontspanning en verstrooiing. Leeuwen en beren konden zomaar letterlijk op je weg komen. Misoogsten en daardoor hongersnooden lagen voortdurend op de loer door gebrek aan regen of sprinkhanenplagen, epidemieën konden zomaar uitbreken: dat is de natuur in de Bijbelse context. Die natuur is vijandig en spijkerhard: het is eten of gegeten worden.

We lezen zojuist met elkaar die bekende ouverture van de Hebreeuwse Bijbel, over de schepping van hemel en aarde. Natuurbescherming wordt ook wel zorg voor de schepping genoemd, maar vanuit Bijbels perspectief gaat de schepping niet over de bedreigde natuur maar over de *bedreigende* natuur. In Genesis 1 wordt die bedreigende natuur stap voor stap, dag voor dag, overwonnen; de chaos wordt bedwongen, de woest zee maakt plaats voor land, zodat de mens grond onder de voeten krijgt en een plaats krijgt om te leven. Zo schept God uit woestheid en ledigheid een tuin waarin de mens kan overleven, kan leven. Ja, de schepping is het barmhartige antwoord van God op de bedreigende natuur. De natuur die zo'n bedreiging voor de mens kan vormen, wordt getemd, opdat de mens kan leven.

Ik moet hierbij vaak denken aan de bouw van de Scheveningseweg die halverwege de 17^e eeuw door Constantijn Huygens werd aangelegd tussen het oude centrum van Den Haag en Scheveningen. Voor die tijd lag er tussen Den Haag en Scheveningen een soort ondoordringbaar en onherbergzaam duinlandschap met slechts enkele slecht begaanbare duinpaden die door de wind vaak met zand overstuift werden. Huygens zorgde echter voor een breed aangelegde straat die mensen letterlijk een begaanbare weg bood en die Scheveningen definitief uit haar isolement haalde. De wildernis werd getemd, opdat de mens letterlijk een begaanbare weg kon gaan. Zo is de schepping in de Bijbel getemde wildernis en chaos, opdat de mens een plaats heeft om te kunnen leven en een weg kan gaan.

De schepping houdt de aarde voor de mens leefbaar. En precies daar zit de crux van het gevaar van de ecologische crisis die wij om ons heen zien voltrekken. Wij hebben de schepping nodig om te kunnen overleven en daarom moeten we er zuinig op zijn. De schepping is ons schild, onze bescherming tegen de chaos van bedreigende natuur. Dat betekent dat wanneer we niet zuinig zijn op de schepping, de natuur zich tegen ons

gaat keren. Waar de goede schepping verloren gaat, ligt de chaos die door de schepping overwonnen was, weer op de loer. Wat dat betekent, hebben ze afgelopen zomer in Limburg en België ervaren. De plaats waar men leeft werd plotseling onleefbaar en zelfs een plek waar de dood om zich heen sloeg, omdat het werd overspoeld door het wassende water. Zo zien we dat het weer steeds extremer wordt, van extreme droogte en hitte die tot verwoestende bosbranden leidt, tot eindeloze regenval die tot overstromingen leidt. Het klimaat lijkt te veranderen en het proces lijkt onomkeerbaar; de grootste slachtoffers daarvan zijn vaak de meest arme en kwetsbare mensen. Als dit alles iets duidelijk maakt, dan is het wel dat 'groen-zijn' geen luxe is, maar bittere noodzaak. In plaats van 'natuurbescherming' zouden we beter van mensbescherming kunnen spreken. De schepping verliest het vandaag de dag namelijk aan alle kanten van de mens en daarmee dreigt de mens de enige plaats waar zij kan leven onleefbaar te maken. Juist ruimtevaarders beseffen dit doorgaans goed, want zij hebben met eigen ogen gezien dat deze blauw-groene bal echt de enige plaats is waar we kunnen leven als mens, dat we maar 1 aarde hebben, en daar moeten we dus zuinig op zijn.

De Bijbel reikt ons echter een helder handvat aan als het gaat om 'mensbescherming' en het leefbaar houden van deze aarde; en dat is de Sabbat. Sabbatten is eigenlijk een werkwoord en betekent letterlijk van ophouden weten. Bij sabbatten gaat het niet om geen ijsje mogen op zondag, maar om van genoeg weten op de zevende dag. Van een balans tussen werken en rusten, van op adem kunnen komen, als mens, maar ook van de aarde. Het volk Israël krijgt het gebod mee om landbouwgrond elke zeven jaar te laten rusten. Dan moest het land braak blijven liggen, zodat het zichzelf kon herstellen, en het jaar daarna weer volop vrucht kon voortbrengen. Sabbatten is daarmee het bewaren van een kostbare balans om de aarde niet uit te putten, zodat het leven kan blijven voortbrengen. Daarmee reikt de Bijbel ons handvatten aan om de aarde leefbaar te houden, voor onszelf, maar vooral ook voor toekomstige generaties, voor onze kinderen en kleinkinderen. Want de realiteit is dat we als mensheid als geheel al een tijdje aan 1 aarde niet genoeg hebben om wereldwijd in de behoeften van de mens te voorzien.

De omvang van ecologische crisis kan ons daarmee ook wat boven het hoofd groeien; het is te groot en te complex en als individu lijkt je zo weinig te kunnen doen, lijkt je met lege handen te staan. Maar de werkelijkheid is dat het kleine wat we kunnen doen, op grote schaal toch van betekenis kan zijn, naar mate meer mensen het gaan doen. De crux is dat we de natuur als Gods schepping blijven zien of leren zien; een beschutting tegen de chaos die ooit bedwongen is ten gunste van de mens, Gods barmhartige antwoord op de grilligheid van de natuur. Een schepping die we met andere woorden moeten koesteren.

Vandaag is het beloken Pasen; de dag waarop we gedenken dat de Opgestane Christus de muren doorbrak waarachter de leerlingen zich in alle angst verscholen hadden, en hen vrede wenste. Ze waren overweldigd geweest door de gebeurtenissen, waren lamgeslagen door wat zij hadden meegemaakt. Zij waren Jezus verloren, in wie zij de Messias hadden herkend en daarmee waren zij hun hoop verloren. Maar de opgestane Jezus doorbreekt de muur om hen heen en zet de leerlingen in beweging. Hij roept hen op om iets te doen, om de wereld in te trekken en het Evangelie te verkondigen; dat Hij is opgestaan, dat de dood niet het laatste woord heeft, maar het leven, het

leven bij God.

Zo kunnen wij ons in deze tijd ook lamgeslagen voelen door de omvang van de milieuproblematiek. Hoe kunnen wij als individu daar nu verandering in brengen? Maar dat Jezus de leerlingen in beweging zette en hun vertwijfeling doorbrak, kan ook ons inspireren om aan de slag te gaan en onze verantwoordelijkheid te nemen voor de zorg voor de schepping. Want in die schepping kunnen wij iets van de vrede die Christus de leerlingen verkondigde, weerspiegelt zien. In Colossenzen 1: 15-20 lezen we namelijk dat Jezus de eerstgeborene van heel de schepping is. Dit gedeelte corrigeert de gedachte dat Jezus alleen voor mensen van betekenis is. Hij is immers 'de eerstgeborene van heel de schepping'. 'Alles' is in hem geschapen, al wat leeft en bloeit en groeit op de aarde. Ja, de vrede die Christus brengt door Zijn verzoening omvat 'alles op aarde en alles in de hemel', lezen we in vers 20. De shalom, de vrede die Jezus brengt en waarmee Hij Zijn leerlingen groet, betekent daarmee het herstel van alle relaties, zodat alles wat leeft kan groeien en vrucht kan dragen. Dat mag ons moed en inspiratie geven om, te midden van de grote uitdagingen waar we als mensheid voor staan, het kleine wat wij in ons eigen leven kunnen doen, daadwerkelijk te doen. Om zo vanuit de vrede van Christus, die vanochtend over de hoofden van de leerlingen ook ons wordt aangezegd, ons in te zetten voor de bescherming van Gods schepping.

De schepping waarin wij de liefde van de Schepper weerspiegelt zien; de Schepper die een goede schepping maakte als beschutting tegen de bedreigende natuur, tegen de chaos, opdat wij kunnen leven. Die liefde en die goede schepping mogen wij doorgeven aan de volgende generaties. Daar draait het om, bij de zorg voor de schepping. Wij geven de liefde die wij in de schepping van de Schepper ontvangen hebben, door aan wie na ons komen, opdat ook zij een aarde hebben waarop zij kunnen leven; en waarin zij Gods liefde voor ons mensen kunnen ontdekken en ervaren. Amen